По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 33 (10 416). Львів, субота 14. лютого 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО" Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ


## Чи справді допомога?

В цілому ряді статей під заг. „Цар-голод" порушило недавно „Діло" найбільше життєву справу, що дотикає загалу нашого хліборобства, а тим самим і цілого нашого народу в границях Польщі. Представлений у цих статтях справжній стан відповідає майже до подробиць дійсности. А воно справді страшно. Біжучий господарський рік 1924|25 належить до найкритичніших від 1913 р. Що більше! Навіть дошеві роки 1912 і 1913, що дуже вілемно відбилися у нас на хліборобській продукції і паруюча тоді грошева кріза є далекими від цієї страшної катастрофи, якої ми є нині свідками.

Дійсно нашому селу загрожує загибіль. І причини вияснено у згаданих вище статтях „Діло". Тут лише згадаю, що розміри катастрофи можна-би було значно зменшити, як би була добра воля у теперішньої влади. А так воно не є. Елементарна катастрофа навістила хліборобство майже виключно на східних „кресах", а передовсім українську етнографічну територію в Польщі. Корінна Польща, за винятком деяких східніх її повітів, виказує урожай приблизно нормальний, а західна її частина — головно Познанщина — мають навіть значні збіжеві надвишки.

Український дрібний хлібороб зійшов до жебрачої торби не тільки в наслідок елементарних нещасть мин. року (довготреваюча зима, коротка холодна весна, спека і засуха у червні, місцями град і виливи, збіжева мушка, миші і щурі осеню і т. д.), але і в наслідок загально-правних та економічних обставин

брак варстатів праці, відсутність якоїнебудь допомоги нашому хліборобові з боку уряду, навіть у знищених війною околицях, поліційні пашпортові постанови і прикованість до землі, брак заробітків і т. д.).

Останній треба блище приглянутися.

Польське міністерство хліборобства в Варшаві одержало позабюджетовий кредит на допомогу при весняних засівах 1925 р. в квоті 7,500.000 зол. Половину цеї квоти, себто суму 3,750.000 зол. приділену на три східно-галицькі воєвідства о таких розмірах: на львівське 1.625.000 зол., на станиславівське і тернопільське по 1,062.500 зол. Признану квоту асигнує „Банк Рольни" у Варшаві поодиноким воєвідствам у двох рівних сплатах дня 15. січня і 15. лютого 1925 р., а воєводи мають предложити до 1. мая 1925 міністерству хліборобства вирахування з розділу кредиту.

Саме міністерство оставило повну свободу воєводам в переведенні допомогової акції, як щодо організації і складу воєвідських, повітових та громадських комітетів, так і порішення, чи допомога має бути в натурі, чи в грошах.

Допомога є тільки відплатна, опроцентована на 6% річно, платна найпізнійше до 31. жовтня 1925 р. Є це в дійсности позичка, за яку можуть старатися хлібороби без огляду на величину свого господарства, що не мають власного ярого насіння та не мають власних фондів, щоби його придбати. Подання вноситься до староства і там треба навести обшар господарства в гектарах і жадану квоту кредиту з наведенням, чи кредит має бути в готівці, чи в збіжжу і в якім. Позички дають повітові комітети засівні, а на їх забезпечення є обовязані петенти зложити солідарне довжне зобовязання, підписане всіма членами громади, кому дали позичку, або кожний окремо мусить зложити векслі з підписами двох ручителів. Розділ допомоги, як вище сказано, належить виключно до повітових комітетів, котрі також рішають про спосіб уділення позички — в грошах, чи в збіжжу.

Воєвідські комітети вже утворено, покликуючи на кільканайцять членів всього двох представників українського хліборобства. Вони мали вже недавно свої засідання, розділили признану на воєвідство квоту між поодинокі повіти і на цьому вся їх „робота" скінчилася. Тепер черга на староства. Покликані в номінації старости повітові комісії займуться розділом цієї нужденної допомоги.

А вона є справді нужденною. Яре збіжжа (овес і ячмінь) не вдались зовсім. Більшість хліборобів не розпоряджає або зовсім ярим посівним збіжжам, або в маленькій скількости і в найгіршій якости, яку збережено від жнив, бо ніхто цього збіжжа не продавав, ані ним не кормив скоту.

Обчислення переведено ще з кінцем мин. року і теперішня торгова ціна ярого збіжжа є вже значно вищою. Заграничний овес (бо про нього головно йде річ) калькулюється нині дуже високо, угорський або чеський, loco, гранична стація Польщі коло 42 зол., шведський loco Гданськ 50 зол. з нахилом до звижки за 100 kg., а і краєвий гіршої якости переходить квоту 30 зол. Східна Галичина і Волинь не покриють з власних засобів запотребування на весняні засіви тим більше, що коло одної третини, місцями значно більше, озимини і конюшини миші цілковито знищили і їх треба переорати. Невідомо ще, якою вийде і решта досі сяк-так захованих озимих засівів і конюшини і сьогорічна катастрофа в засівах готова бути ще більшою і ще страшнійшою.

Започаткована урядова допомога у весняних засівах є нечувано мікроскопійно-малою. Калькуляцію переведено, коли 100 кг. ярого збіжжа коштувало 25 зол. і в найліпшому разі допомогова акція не обійме навіть десять відсотків найконечнійшого запотребування. Держава призначуючи прямо смішну суму на конечну інвестицію в хліборобстві — на засіви — підриває податкову спроможність найширших верств податників і ділає просто на свою шкоду.

Допомогова акція обіймає все хліборобство, отже і більшу земельну власність, якій признано прим. в тернопільському воєвідстві до 40 процент всієї допомоги, якої техніку означать повітові комітети. Мені відомі деякі дані з тернопільського воєвідства. На 16 повітів з числом громад около 1000, згідно з старостинськими виказами найбільше потерпіли повіти Бучач, Чортків, Скалат, Підгайці і Камінка Струмилова, найменше Збараж. Треба спровадити значну скількість посівного збіжжа, а акція навіть з цією нужденною „допомогою" ще не розпочалася.

Для ілюстрації, як на практиці буде нужденною згадана „допомога" подаю, що в тернопільському воєвідстві припаде пересічно на одну громаду 1000 зол., за що можна буде купити найбільше 25 метр.-сотнарів ярого збіжжа (вівса і ячменю). На засіданні тернопільського воєвідського комітету дня 4. лютого ц. р. розділено квоту 1062.500 зол. між поодинокі повіти, приділюючи їм від 45.000 до 80.000 зол.

На одиноко розумному становищі стануло відпоручники Тов. „Сільський Господар", домагаючись підвишки допомоги, її сконцентрування і переведення акції через торговельно-хліборобські організації, допускаючи з українського боку „Центро-Союз" і наші повітові кооперативні союзи до акції в закупні і доставі збіжжа. Тепер цілу акцію спорошковано і поодинокі старости, чи утворені ними комітети, кожний на свою руку будуть вести „допомогову" акцію тими дрібними квотами, що їм переказано. Катастрофа дотикає цілої Східної Галичини і тому належало оборонну акцію сконцентрувати у Львові для всіх трьох східно-галицьких воєвідств.

Практична вартість урядової допомоги на весняні засіви майже ніяка і в ніякій мірі не доведе вона до припинення нової грозячої катастрофи, коли не обсіється на весні ц. р. всієї посівної площі.

Голод, що нині заглядає вже в наше село, стане вбедовзі його всемогучим паном. Всього грозячого лиха ми не в силі припинити, але дещо таки можемо зробити; тільки треба нам більше зрозуміння нашого грізного положення і активности в поборюванні економічної руїни. А, на жаль, цього у нас мало і тому руїна стає ще більшою і ще грізнійшою.

Д-р Степан Баран.

## В напруженому положенні.

### Кілька уваг на церковно-народні теми.

VIII.

Священича сімя з правила була, все ще є і в умовинах нашого життя ще довго буде культурним середовищем, освітною станицею. Галицьке відродження є ділом священика, правда не тому, що відродженські діячі були священиками, а тому, що вони в тодішніх часах майже самі одні були інтелігентами, які піддержували звязок з ренесансовими рухами інших обездолених і запізнених в своїм розвитку народів. Через сімю тисячними нитками і вузлами були вони повязані в одну велику рідню. З другого боку тісна лучба з селом і його потребами, вимогами та сподіваннями штовхала їх на шлях громадянської, політичної, культурної, освітної й економічної діяльности. Чи треба приводити імена?

Колиб ми хотіли вірно й вичерпуючо представити заслуги й діяльність жонатого духовенства, то слід би писати історію галицького життя, що найменше історію цілого століття. А це рішучо завело би нас за далеко. Та все таки такі імена, як Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Микола Устіянович, Антін Могильницький, Степан Качала, Іван Наумович, Данило Танячкевич, Омелян Огоновський, Микола Січинський, Марко Мурава (Лепкий), Олександер Стефанович, Тимотей Бордуляк, Степан Онишкевич, Теодозій Лежогубський, Юрій Кміт, Гавр. Костельник і багато, багато інших світять як проміннї зорі на галицькому небозводі. Чи не є це пробоєва лава культурних робітників, що промощувала шлях еманципаційним змаганням українського народу? А ледви чи ця праця, ця діяльність була би можлива, колиб не побути середовища, з якого вони вийшли, колиб не традиції сімї. Священик і його сімя були творцями, продуцентами, помножниками й консументами культурних цінностей. Священича сімя після знищення в історичному поході твз. вищих верстов української нації, була тією першою клітиною, першою чарункою (ячейкою), звідки безпосередньо або посередньо бере свій родовід, поширення і розріст українська інтелігенція взагалі. Без священичої сімі, без її національного, культурного й економічного підкладу витворення українсько

інтелігенції та всіх дотеперішніх надбань українського народу в Галичині булоб значно утруднене, відбувалось би було ще повільнійщим, майже черепашним кроком. Священича сімя з одного боку в процесі десяток літ сама поширювала свій терен діяльности, виходячи з парафіяльної „резиденції" на широкий шлях національного й соціяльного будівництва, а з другого боку притягала до себе, перетворювала і регенерувала інтелігентську верству новим, свіжим, черствим селянським елементом.

Довгий час українська газета, українська книжка від наукової до найпопулярнійшої находила збут у священичій сімї, а звідсіль мандрувала вона в маси. З священичої сімї вийшла ціла фаланга світських діячів найріжнороднійших поглядів і світоглядів, які піднесли нові ідейні кличі, які влили свіжої крови в наш національний організм. Ці діячі через священичу сімю обєднали українське село з українським містом, через що витворилася синтеза українського національного руху в Галичині. Без сумніву, все має свої світла і тіни, але світла жонатого духовенства і священичої сімї є такі яркі, що тіни можуть бути тільки дуже незначні.

Через сімю українське духовенство мало все ярко зазначений світський характер, а тому й спроби довести у нас до панування клерикалізму не могли увінчатися ніякими позитивними успіхами. Жонатий священик єднає в своїй особі і своїй діяльности духовне зі світським, що розвивається в ньому і в його праці рівномірно та гармонійно.

Целібат має між иншим на меті витворити з нежонатого духовенства теократію, підчинити все життя, всі його ділянки клерикальному чинникові. Поминаємо все те, що целебси не мають до того відповідного підготування, але й сумніваємося в корисности і додатности таких тенденцій. Навпаки, мусимо признати їх вповні шкідливими навіть тоді, колиб целібат вже був угрунтований і позбувся тих „породових" намулів, які з природи річи мусять його супровожати.

Тепер, коли розгін нашого життя в кожній ділянці припинився, звужився, коли його темпо ослабло, коли ворожі чинники намагаються викривити й звихнути соціяльну розбудову нашого громадянства, тим більше мусимо дорожити священичою сімєю і обороняти її перед всілякими замахами і наступами.

Целебс, змальований в чорних красках перемиським владикою, целебс, який не знає навіть, як поводитись в товаристві, чим він буде для свого окруження, для своїх парафіян, для українського громадянства, що він представлятиме для української культури? Кажуть, що священик, увільнений від родинних турбот, дбатиме більше про церкву, про поглиблення побожности. Можливе, що часом так справді буде, але чи не заповнить життя самітньої людини, чи не вичерпає всю його енергію? Чи вона не проявиться в чому иншому, та чи не поплине бічними вижолобленнями?

Віра без діл є мертва. А до діл корисних, загальних, громадянських целебс ані не буде підготований, ані настроєний, ані це не випливатиме з укладу його життя. Взагалі примусовий, насильний і загальний целібат буде тільки зморою духовенства, а може й чираком на національному організмі. Примус і насилля ніде не дають позитивних наслідків. Як насильно змобілізований не може бути добрим, дисциплінованим, обовязковим і відважним вояком; як він чигатиме тільки на нагоду, щоби увільнитися від непосильного тягару, просто стати дезертиром, здатним утворити хіба „зелену армію", — так і примусовий целебс з природи річи — за невеличкими винятками — скорше або пізнійше, під тим або иншим оглядом може зійти на манівці, а це хіба не вийде на користь ані духовенству і його авторітетові, ані народові.



# Крикливі вістки.

**Розмова з дир. Ст. Федаком. Спростування проф. К. Студинського.**

В звязку з крикливими вістками польської преси про якісь угодові конференції дир. Ст. Федака у Варшаві, п. дир. Ст. Федак прислав нам спростування, яке й було поміщене у вчорашньому числі „Діла" (гл. ч. 32 „Листи до Редакції.) Але одночасно вийшло 7 ч. „Громадського Голосу", в якому, покликуючись на згадані голоси польської преси, робиться дир. С. Федакові знову низку важких замітв щодо самовільних переговорів з премієром В. Грабским, міністром Тугутом і „фаховцем від кресових справ" Левенгерцом у політичних справах.

Вважаючи доцільним вияснити остаточно цю справу, щоби надалі не ширилося баламутство, представник нашої редакції попрохав у п. дир. Ст. Федака хвилину розмови.

— Чи правдою є, що Ви, пане директоре, мали у Варшаві конференцію з Левенгерцом і в якій справі?

— Ніякої — ані політичної ані жадної иншої конференції з п. Левенгерцом я не мав. П. Левенгерца я стрінув у Варшаві цілком випадково, коли він виходив з кабінету міністра Тугута, а я саме йшов туди. Ми перекинулися в переході буквально кількома словами без усякого глибшого значіння. Слідуючого дня, знову при випадковій вустрічі на вулиці, п. Левенгерц сміючись звернув увагу, що хтось вже бачив мене й його у передній кімнаті Тугута й поспішився подати у варшавські газети вістку про нашу конференцію.

— Чи розмова п. директора з премієром Грабским і мін. Тугутом торкалася крім справ „Дністра" також актуальних політичних питань?

— Про ніякі инші справи поза „Дністром" не було жадної розмови. — Не було рівнож мови про справу „Ставропигії" і „Н. Дому", про що згадує „Гром. Голос" за буковою „Газетою Понедзялковою".

„Взагалі — закінчив п. дир. Федак — не дивуюся польським часописам, які для відомих цілей пускають у світ такі сплетні, але за те тим більше дивує мене, що українська газета не тільки повторяє ті нісенітниці, але говорить ще й про „продажність". Видно, що деякі люде без почуття відповідальности дуже безцеремонно поводяться з людською честю і гідністю. Зазначу ще тільки, що польські газети не хотять містити спростування, які їм посилається на їх видумки. Ані свого часу „Газета Цоденна", ані тепер „Слово польске" не видрукувало спростування, яке в цій справі післала туди дирекція „Дністра" і я особисто. Видно з цього теж, як Поляків пече „kwestja ruska", коли вони найменшу дрібницю роздувають до розмірів угодової акції і ніяк не хотять позбавити себе віри в оту акцію.

* * *

Одночасно п. проф. К. Студинський просить нас у звязку з зачисленням його з боку „Громадського Голосу" до якоїсь угодової групи, що веде тепер таємну „роботу" з польськими політиками, зазначити ще раз, що він взагалі політикою не займається і що ніхто з польського боку до нього ані він до нікого з Поляків в якійнебудь угодовій акції не звертався.

# Праця для рільних робітників в Австрії.

Від „Державного уряду посередництва праці" у Львові одержали ми такий комунікат:

В грудні минулого року заключив польський еміграційний уряд умову з австрійським міністерством рільництва, на основі якої порчуються умовини праці сезонових робітників з Польщі. Австрія не зважаючи на велике безробіття в промислі, має стале запотребування рільних робітників. Донедавна заспокоювали це запотребування переважно Чехи. В цьому році з Польщі зможуть теж виїздити більші партії рільних робітників до Австрії.

Умовини праці, загарантовані начальною умовою дещо вигіднійші та корисніші від краєвих. Кошти дороги до Австрії і назад покриває австрійський роботодавець без права потручення їх із заробітньої плати робітника. Крім прокормлення одержує робітник грошову плату, обовязково в золотих польських, що убезпечнює його не тільки від евентуальних хитань австрійської валюти, але й від втрат при виміні.

Контрактування охочих на виїзд розпочнеться в найблизшому часі при співучасти австрійського делегата в державних урядах посередництва праці, що мають свій осідок у Галичині. Принйматимуть мущин, жінок (подиии): по законтрактуванні еміґрант одержить у своему старостві безплатний пашпорт і за кілька днів виїзд збірним транспортом. Контракти є сезоновими. А через те істнує право повороту еміґранта до краю перед днем 15 грудня 1925 р.

---

*ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ.*

# Концерти Любки Колесси.

З чужини доходили до нас вістки про „святу Цецилію", яка заблукала до фортепяну; ми довідувалися, що під враженням її чарівної гри гострі рецензійні пера випадали з рук музичних справоздавців, які в покорі клонили голови зі словами найглибшої дяки. Чимало з нас догадувалось, чимало передчувало, та ніхто — за малими виїмками — не переживав того „чуда", про яке читав. Аж увечері 4. лютого зявилася вона і в нашій рідній хаті, — і мрія стала дійсністю, а дійсність — мрією, якої в такій красі таки ніхто не очікував. І нині, після тих двох вечерів, 4-го і 7-ого лютого годі нам ще отямитись, чи це була справді дійсність, чи може тільки могутній враженнями, а такий ніжний, найкращими почуваннями — сон. Бож і не диво, що наші від ряду літ так наболілі серця, наші замучені душі почнали майже вірити в те, що цілий світ станув проти нас, що більше і сам Бог забув про справедливість і відвернувся від нас. І сталося чудо, якого цілющої сили не оцінить ніхто, кому чужий був наш біль, хто не відчував наших мук; навіть ті, які про те „чудо" писали. Бо його сила, яка захоплювала чи осліплювала їх — чужих, нам гоїла рани, нам сталила серця та душі і каже знову вірити в якусь кращу будуччину.

І коли мене, як справоздавця цих великих днів може стрінути та сама доля, що багато инших, які хотячи обдуманим словом схопити тайну цих почувань, неуловимих для розумового розсліду — зломили перо або відложили його, не хотячи тратити невисловленого чару звязаного тільки з якоюсь мрією, казкою чи сном, то все таки в цьому випадку для мене, як Українця, є чимсь невимовно відрадним та ущасливлюючим, що можу писати про те; саме тому, що цією чудотворною „святою Цецилією" є член нашого поневоленого народу українська пяністка — Любка Колесса.

Здавалось би зайвим висилюватися на якісь то нові суперлятиви, яких стільки припало вже в уділі нашій пяністці від суворих в осуді і вибагливих авдиторій і музичних критиків майже всіх найбільших музичних центрів Европи. Перед концертами цікавили мене порівнання нашої пяністки з найвизначнійшими мистцями, те, що називали її майбутньою Carenno і т. д. Та по обох концертах ті порівнання не роблять вже враження, начеб вилинали. Любка Колесса не потребує вже таких порівнань на те, щоби піднести її значіння. Нині є вона і може бути тільки самою собою і недалекий вже час, коли про инших почнуть писати словами: „будуча Любка Колесса!"

Не заперечую, що можна перевисшити ще й нашу пяністку, чи то якоюсь, що так скажу, акробатикою під оглядом сили, чи заворотною технікою. Та рідко, — коли не вперве, міг я подивляти таку ідеальну гармонію і таку досконалість усіх можливих до подумання прикмет, зі зверхньою появою включно, як у Любки Колесси.

Коли додати, що символізування всякої краси переважно уявляємо собі в жіночій постаті, то годі було опертись враженню, начеб у постаті нашої пяністки узмислопилося поняття таємного слова „музика", — начеб вона сама зявилася при фортепяні. Справді важко уявити собі єство, що в чарівнійшій, а при цьому вірнійшій формі реагувала на найдрібнійші нюанси виконуваного твору. На її обличчі, наче в найчутливійшім сейсмографі відбивались настрої і зміст не лише кожного поодинокого твору, але настрої кожної фрази, такту, тремтіння поодиноких тонів... Ми не тільки слухали, але і бачили те, що слухали. Хто так зумів, до останнього свого нерву, до останнього мікрону своєї душі вглубитися у суть відтворюваного твору, той мусів дати таку інтерпретацію кожного твору, як це ми переживали на обох концертах — інтерпретацію, що проймала дрожю, коли ми пригадували собі молодий вік пяністки. При цьому не звертали навіть уваги на ідеальне, чисто технічне опанування кожного твору, яке є передумовою ідеальної інтерпретації, а яке у нашої пяністки було таке самозрозуміле. У Любки Колесси не можна вже прикладати „міри віку", а „міру виконання" як писав свого часу про знамениту пяністку Кляру Вік (Wieck), свою будучу жінку, Роберт Шуман.

Перед нашими очима станула, наче якась могутня різьба в гранітовій скелі „Chaconne" Bach-a — Busoni-ого; наш слух зарігнувся від могутніх органових тонів великого кантора костела св. Томи — якесь почуття вічности проймає нашу душу. А зараз-же у слідуючім творі Rameau: „Гавот і варіяції a-moll" переходить пяністка до зовсім противлежних димензій і ефектів. Перед нашими очима — мистецька, мініятурова мозаїкового характеру роботa, до нашого уха долітають звуки спінету чи клявікорду, якими невимовно ніжним чаром давно минулих часів. — Та незабаром будять нас, мов зі сну, бурхані, безмежно пристрасні тони сонати b-moll Chopin-a, яку відограла пяністка з такою поражаючою драматичністю, якою перевищила неодного з найкращих піяністів. Як загадочний є весь твір, так само таємними зістали добуті пяністкою якісь то звуки здушеного плачу в жалібнім марші, якого мабуть ніхто ще так не играв.

Яким щирим, своєрідним теплом віє з тонів української музики!.. Тільки серце повне любови до всього, що рідне, могло взяти в них і видобути з них те, чого ми вже і не сподівалися.

На цьому місці мушу [illegible] хочаб в рецензійному обовязку про вперве у нас виконаній [illegible] Нестора Ніжанковського „[illegible] зації на теми української [illegible]

# У. С. Р. Р.

### Авіяція.

Товариство Авіяції нараховувало на Київщині на 1. січня 1925 р. 43.000 членів. В самім Київі є 137 осередків допомоги Т-ва Авіяції. За час від травня до жовтня 1924 р. Товариство Укрповітрошлях зробило 6 повітряних переїздів по київській лінії і 31 переїздів по одеській лінії, крім надзвичайних вилетів літаків. Всього пролетіли літаки 59.695 кільометрів. Літало на літаках 760 людей, літаки зайняли 548 годин, перевезено на літаках 137 кільогр. почти і 519 кільогр. инших вантажів.

(„Більшовик" 28/І. 25.)

### Раковський про відносини до Польщі і Румунії.

В розмові з співробітником „Ратау", перебуваючий у Харкові Раковський сказав про відносини між Радянським Союзом і Польщею та Румунією таке: Не бачу причин до ненормальних відносин між Польщею і СРСР. В своїх взаєминах з Польщею, СРСР. залишиться в межах ризького договору.

Щодо Румунії, то тут виступає справа Бесарабії. У нас — каже Раковський — не тільки нема договору з Румунією, що віддавав би їй Бесарабію, але навпаки є договір з 1918 р., по якому Румунія мусіла звільнити Бесарабію протягом двох місяців. Одначе і в взаєминах з Румунією, СРСР. має триматися мирних дипломатичних методів, які вживаються для розвязання міжнародніх справ.

(„Більшовик" 1./ІІ.)

### Молдавська республика.

Молдавська республика займає простір 6.873 кв. верств, має 196 сільських адміністративних одиниць та 660 поселень, з населенням 545.598 душ, і буде розбита на 12 районів.

(„Більшовик" 1./ІІ.)

### Військова ґазета.

У Київі почне незабаром виходити ґазета українською мовою п. н. „Червона Армія", призначена для вояків української територіяльної армії і допризивників.

(„Більшовик" 30./І.)

### Суд над „Петлюрівською" орґанізацією.

Недавно в Київі відбулася розправа в місцевому Ґубсуді над ґрупою молодих людей з Боярки, під Київом, на чолі з місцевою учителькою Ган, які обвинувачувалися в належанні до контрреволюційної орґанізації, що ставила собі цілю повалити радянську владу на Україні і відновити УНР. Орґанізація видавала підбурюючі проти радянської влади проклямації і стояла в зносинах з повстанським штабом Тютюнника в Польщі. Суд засудив Ган, Ткаченка й Борисенка до позбавлення волі на 5 літ, инші на такіж і менші речинці, але умовно, кількох виправдано.

**Памятайте: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!**

# „Русско-народная орґанізація".

### Мамути орґанізуються.

„Старорусскі" мамути, яких життя вже давно післано на заслужений відпочинок, починають час до часу подавати признаки і проявляти функції новонароджено́ї дитини або орґанізму, відмолодженого методою Штайнаха чи Воронова. І наші мамути мають свого Штайнаха, який з чисто-красних джерел влив в їх зваплілі жили нову кров. Передача „Нар. Дому" і Ставропиґії львівською поліцією була тим чудодійним актом, що зрушив з летарґу наших мамутів і покликав їх з камінної доби у вир сучасного життя. Досі „старорусске" життя проявлялося тільки депутаціями і меморіялами до Варшави, вистоюванням в передпокоях дир. Райнлендера і львівських вшехпольських діячів та сваркою між прихильниками Лісковацького і Черкавського. Тепер же мамути ступають твердою ногою на шлях політичної орґанізації.

Завдяки ласкавости поліції відбувся 2. лютого ц. р. в салі „Народнього Дому" зїзд „Русско-народної Орґанізації", в якому взяла участь вся „старорусска" ґвардія в кількости до 200 осіб. Найчисленнійше зїхалися „старорусскі батюшки" (біля 80 осіб), дальше звилися „русскі" студенти з польського університету, кількох селян, адвокатів, радників і инших „чиновників". Головував о. Крушинський з Боянця. звіт з діяльности „Народного Совета" здавав проф. Труш зі Станиславова, політичний реферат виголосив о. Винницький з Галича. На зїзді явився і єдиний „русскій депутат" в польському соймі Серебренніков. Промова депутата йшла в тому напрямку, що польська конституція була би ідеально добра, як би не була така... ідеальна, себ-то як би не находилася в сфері неосяжних ідеалів.

Після того розвинулася дискусія, яка дуже скоро перемінилася в затяжну сварку між прихильниками і противниками Лісковацького. Особливо рівко виступила проти „старорусского патріярха" п. Монцібовичева з Куткора, популярно звана „писката імость". Як стріли на боєвищі літали серзиті і зазяті слова. „Патріярх" зголосився до слова, щоби виголосити свою апольоґію, але „русскі" студенти з польського університету счинили співочу демонстрацію. Згодом вони заспокоїлися, а тоді Іван Сас Лісковацький проголосив urbi et orbi що ніхто не є покликаний до критики його заходів і діяльности. Історія належито оцінить його заслуги для св. Руси і втягне його імя до золотої книги.

Комісія-матка, покликана до устійнення нового „Нар. Совета" і укладу резолюцій, проголосила вздовж своїх вибранців, як д-р Т. Заяц зі Львова, о. Гумецький з Вербіжа, д-р Ю. Сьокало з Бурштина, д-р Крижановський зі Львова, д-р А. Лисяк зі Львова, д-р Савюк, радн. Третяк, о. Білинкевич, п. Монцібовичева, Гр. Малец, проф. Труш і инші, яких вибір прийнято без спротиву. Трудноці справляв тільки вибір предсідника „старорусскої" партії, щодо якого не заявилася комісія-матка. Тому з вибором голови вийшла не аби-яка історія. Головою партії вибрано голосами духовних о. Тита Мишковського, найкращого політика в гебреїстиці і найкращого гебреїста в політиці. Кажуть, що вибір о. Мишковського проведено ad captandam benevolentiam вищих гр.-кат. духовних чинників. Сумніваємося, щоби це відповідало дійсности, та все таки нотуємо цю поголоску з журналістичного обовязку.

# По широкому світі.

**Польсько-румунська** границя має бути усталена щойно тепер. Польський уряд визначив для цієї справи окрему комісію зі свого боку під проводом уповноваженого міністра Л. Васілєвского.

**Японія** робить у звязку з підписанням японсько-російського договору перші поважні заходи для евакуації Сахаліну. В цій справі мав відбути японський губернатор Сахаліну конференцію з представником С.Р.С.Р.

**Д-ра Маркса** вибрав пруський сойм своїм президентом. Д-р Маркс одержав 223 голоси проти 162, які припали Ріхтерові.

**Комуністичний процес** проти 16 комуністів почався в Лайпціґу. Їм закидується орґанізацію німецької комуністичної чрезвичайки, що мала на меті виконати цілий ряд політичних вбивств. Між наміченими жертвами були ґен. фон Сект, Стіннес і багато инших.

**В Києві** відбулася безпартійна конференція польських робітників і селян, на якій прийняли резолюції проти пануючого в Польщі режіму, проти гноблення національних меншостей і проти арешту Ланьцуцкого. Конференція вислала до Варшави телеґраму з привітом для польських комуністів. Рівночасно засновано в Києві клюб польських робітників ім. Круліковского.

**В Амстердамі** відбувається конференція екзекутиви II Інтернаціоналу. Там обговорювали справу приступлення російських професіональних союзів до професіонального інтернаціоналу. Наради прийняли резолюцію, в якій ствержено, що II. Інтернаціонал виявляє охоту переговорювати з представниками російських професіональних союзів у справі їхнього приступлення до професіонального Інтернаціоналу в Амстердамі під умовиною, що російські профсоюзи приєднаються до II. Інтернаціоналу.

**З Ню-Йорку** повідомляють, що голова комісії у справах іміґрації в американському конґресі Альберт Джонсон, автор відомого закону про обмеження іміґрації до Америки, вніс до конґресу проект ще більших іміґраційних обмежень, ніж дотеперішні. Він заявив, що в европейських портах находиться в сучасний мент 10.000 емігрантів, з яких тільки маленька частина буде допущена до Злучених Держав.

**З Константинополя** повідомляють, що до Мекки приїхав шейк Сенусси із Трипольтанії з дуже важною місією. Він є кандидатом Мустафи Кемаля на становище калифа. Від себе мав шейк Сенусі поставити пропозицію, щоби осідок калифату перенести остаточно з Константинополя до Мекки і його признати постійним президентом Геджасу. Як би це сталося, то це було би подією величезного міжнародного значіння. Каліф Мекки і рівночасно президент Геджасу незалежний від усяких европейських впливів мав би контролю над всіми прочанами до Мекки та зміг би зорганізувати 270 міліонів магометан. Його звязь з Мустафою Кемалем стала би могутнім політичним козирем в руках нової Туреччини.

Вагабіти почали бомбардувати Джеддаг, морську пристань Мекки.

# Останні вісти.

### Промова пос. Васильчука.

На сеймовій бюдж. комісії в дискусії над буджетом мін. внутріш. справ 11. II. пос. Васильчук заявив, що годі жадати від українського населення, щоби відносилося з довірям до польських властей, коли ці власти відносяться до нього вороже. Адм. власти безпотрібно переслідують населення, переслідує населення умундурована поліція й дефензива. Адм. власти такою своєю діяльністю самі підготовляють ґрунт для протидержавної політики. Нехтується всі національні і культурні домагання українського населення. У сусіда є 5 українських університетів, ворог большевизму Грушевський може викладати українською мовою. Імперіялістична Москва в зрозумінні власного інтересу українізує рад. Україну, яку століттями московщила царська Росія.

### Конкордат Польщі з Ватиканом.

Текст конкордату досі не є звісний польському урядові. Звісно є лише, що в переговорах із Ватиканом пороблено деякі зміни. Всі дієцезії містяться в границях Польщі (досі деякі дієц. управи сягали поза границі Польщі), конкордат узглядняє частинну парцеляцію поцерковних дібр. Управильнює відношення держави до греко-кат. церкви, рішає справу розмежування дієцезій і парохій. Деякі польські часописи побоюються, що конкордат взорований на баварському конкордатові, цебто що допускає контролю церк. влади над університетськими катедрами, школою, учительством і т. д.

### Кріваві заворушення в Празі.

В Празі прийшло до доріжняних заворушень. Величезна товпа робітників, підбурена комуністами вдерлася на пл. св. Вацлава. По дорозі усунули кордон поліції. Прикликали військо. Воно розігнало демонстрантів стрілами. Згинуло кілька поліціянтів, цивільних ранено 40 чоловік. З товпи стріляли теж до американського посольства, в вікні котрого стояв секретар посольства. Куля минула його. Товпа, розігнана військом, грабила крамниці. В звязи з цими кровавими подіями в чеськім парляменті комун. посли счинили бучу. Предс. виключив сімох комун. послів із 10 засідань. Декотрих послів мусіла сторожа виносити зі салі. Щойно тоді предсідник міг зложити урядову заяву в справі доріжні і про кроваві події. Палата апробувала заяву.

### Страшний вибух у Дортмунді.

У Дортмунді в копальні „Мін. Штайн" дня 11. II. послідував страшний вибух газів. Більше як 100 шахтярів відтяті від світа. Видобули вже 110 трупів і 8 живих шахтарів. Решту слід уважати вбитими.

### Ревізія в українських послів.

На засіданні польського сойму 12. II. українські посли внесли інтерпеляцію в справі способу переводження судових слідств проти трьох українських послів, виданих судам. Інтерпелянти заявляють, що передучора безпосередно по промові пос. Васильчука на буджетовій комісії коло мешкання його явилося 5 дефензивників. Коли пос. В. хотів їти до свого мешкання в гот. „Преторія" приступив до нього чоловік і не показуючи ніякого документу, заявив, що є з поліції і має перевести ревізію в мешканні посла. Опісля війшов до кімнати слідчий судця, переслухував пос. В-а сім год., перевели точну особисту ревізію, зревідували основно мешкання. Сл. судця поручив послові Вас. зголошуватися на поліції, під якої наглядом він є тепер. Переведено ревізію і в пос. Назарука, хоч він не виданий соймом. Ревізія була теж у мешканнях пос. Чучмая і Козицького.

пісні". Хоча може композитор не використав уповні кольористичний елемент, більш відповідаючий характерові теми, хоча місцями, де ми хотілиб радше почути ширшу течію дужих, глибоких хвиль, доходить до нас, правда, сильний, але не досить глибокий у вражінні шум гірського потока, проте, цей твір не позбавлений справді широ відчутих уступів, завдяки чому треба признати його цінним надбанням у нашій убогій фортепяновій літературі; треба ще зазначити, що в ніякому разі не має він на собі слідів такого частого у нас дилєтантизму, а являється працею поважного, непересічного у нас, багато обіцюючого таланту. Та тим відбіг я від властивої теми, хоча уважаю вже зайвим писати в окрема про дальші точки концертових програм. Чи був це „Mendelssohn-a-Liszt-a весільний марш і танок ельфів із „сну літньої ночі", яким закінчила паністка програму першого вечера, чи були це річи в другої програми як Chaconne Händl-a Rondo Humml-a, Capriccio Scarlatti-ого, чи повний Шуманівського субєктивізму, незвичайно важкий у контрастовій виразовости ріжних символізмів Carneval, в якім зачаровано стільки питомих Шуманівській уяві музичних портретів, чи мініятурних моментних знимок життєвих переживань, — чи це були вальси Шопена, чи рапсодія Ліста, чи численні наддатки, твори не раз уже обіграні, в кожного з них вичаровувала паністка якийсь новий питомий собі світ, з такою переконуючою силою вражіння, навіть там, де дехто привик може до иншої інтерпретації. Справді незглибним є багацтво таланту Любки Колесси, яке вистарчило би, коли сказати словами одного з німецьких критиків: „щоби і з десяти инших зробити ще визначних мистців, бо сотворив Бог Любку в годині, в якій був особливо прихильний людям" — а ми додамо — і нам, Українцям.

Наші уми, наші серця схвильовані ще до глибини, та з перед наших очей не уступає чарівний образ засипаної квітами Любки, з лицем сяючим від ущасливлюючого почуття, що стільки радости, надії та віри принесла нам, що її слухали, від дитини до старця, нам вперше, на нашій рідній землі, в нашій рідній хаті. Нехай ті золотом сяючі спомини великих днів супроводять її в дорозі на далеку чужину, куди їде добувати собі дальшої слави, а нам, нашому імені, більшої пошани і кращої долі.

P. S. Пишучи отсі рядки не можу не звернути уваги на призабуту, але тепер може тим дивнійшу справу, що з таких концертів, як хору Котка або Сметанівського концерту не було ніяких рецензійних заміток. Не хотячи вносити у мент такого величного настрою, викликаного концертами Любки Колесси, ніяких дисонансів, не буду розводити дискусії, хто тут винен а тільки з огляду на характер і вагу концертів хору Котка мушу на цьому місці ствердити, що ці концерти заслуговували на якнайбільшу увагу і признання критики і що до цієї справи у відповіднім часі ще повернусь.

# Наслідник Троцького.

**Колишній командант червоних військ України і Криму Фрунзе** став тепер на місце Троцького головою союзної військової Ради об рочи і комісаром військових та морських справ. На це високе становище висунувся Фрунзе завдяки своїм товариським звязкам у комуністичній „верхушці“, як старий соціял-демократ большевик, а також за деякі заслуги в поборюванні контрреволюційного руху, спеціяльно на Україні, не маючи при тім, як і Троцкий, ніяких військових кваліфікацій.

Чи назвиско Фрунзе правдиве, чи псевдо, як це є майже правилом у большевиків, не знати. Є він ще молодою людиною, має всього сорок літ. Родився в Семиріченській области, в Туркестані. Батько його, з походження селянин, служив там, як фельдшер (помічник лікарський). В 1904 р. Фрунзе скінчив гимназію в м. Вірному і вступив до політехніки в Петрограді. Тут він вступив до соц.-дем. організації, приєднавшись до большевицької фракції.

В 1905 р. Фрунзе працював в Івановo-Вознесенському промисловому районі на Московщині, де був одним з організаторів відомого страйку текстильних робітників, що охопив був цілий той промисловий район. Серед його товаришів по роботі в цім районі був між ин. недавно призначений з Москви на секретаря київського губкому КП(б)У. Постишов, з фаху робітник.

В 1907 р. Фрунзе був заарештований у Шуї і за приналежність до РСДРП, та за збройний опір поліції при арешті засуджено його до кари смерти, яку замінено відтак каторгою. В 1914 р. Фрунзе вийшов з тюрми і був висланий до Іркутської губ. Там він був знов арештований в 1915 р. за організацію засланців, але в слідуючім році утік з тюрми і нелегально, під назвиском Василенка, працював на Забайкаллю. Коли тут натрапили на нього отряжка, він утік до Европейської Росії і під прізвищем Михайлова попав на службу до Всеросійського Земського Союзу на західному фронті.

Перед революцією в лютім 1917 р. Фрунзе стояв уже на чолі підпольної революційної організації, що мала свій центр у Мінську, а свої філії в 3. і 10. арміях західного фронту. Підчас так зв. Корниловщини Фрунзе був начальником штабу революційних військ Мінського району, які брали участь у ліквідації сеї проби перевороту з права.

Підчас жовтневої революції Фрунзе стає на чолі збройних сил Шуйсько-Іванівського району і з 2000 загоном робітників і селян прибуває до Москви на поміч большевицькому війську. З цього часу починається його визначна участь у поборюванні контрреволюційних наступів Колчака на сході і Врангеля на півдні, в характері команданта доточних червоних військових груп і армій. За свої військові заслуги по ліквідації контрреволюції дістав Фрунзе багато радянських нагород.

По ліквідації Колчака і Врангеля Фрунзе був призначений уповноваженим Ради Оборони на Україні і командантом усіх військ України і Криму та взявся за ліквідацію повстанського руху на Україні. В 1921 р. Фрунзе був двічі поранений на Полтавщині і тільки припадково спасся від смерти.

Обнявши урядування, як голова Ради Оборони і комісар військових справ всього Радянського Союзу, Фрунзе виступив з дуже войовничим наказом до армії і фльоти, в якім каже, що Союзові грозить зовнішня небезпека і армія мусить бути готова її відперти, тому треба здвоєної праці для вишколу армії і приведення її в боєву готовість.

X.

# НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (32) число „Діла“ сконфісковано буквально за два рядки зі статті „В напруженому положенні“ (про справу целібату) і за наголовок та частину одної новинки про допомогу на засів.

— **Мальверсації серед поліції.** Делегат Найв. Контрольної Палати заявив у буджетовій комісії, що зі звичайних мальверсацій в поліційному апараті в одному випадку держава втратила 67 тисяч зол., а в одному 8 тисяч зол. Теж саме на купні коней для поліції втрачено біля 50 тисяч зол.

— **Бюрократизм квітне.** З дискусії над справою буджету м—ства внутр. справ виясилося, що варшавське воєвідство має 396 урядовців, а львівське аж 563. Редукція польського адміністративного апарату й особливо реорганізація поліції принесла би державі яких 3 міліони зол. ощадности.

— **Міністерське розпорядження про збори.** Міністер внутр. справ Ратайські виправдував у соймовій комісії свій постанови обіжник про заборону всяких — навіть посольських і сенаторських — зборів і віч, як що вони не мають попередньої згоди адміністраційної влади. У Польщі мовляв — нема ще одностайного закону про збори й тому треба користуватися законами б. заборних держав, а ті закони не знали спеціяльної інституції посольських зборів. Таке пояснення не могло вдоволити послів, так само, як відклик міністра до б. австр. законів, що ось ті закони знають лише німецьку, польську і „руску“ мову, а про жидівську не згадують і тому Жиди не мають права промовляти на зборах до своїх земляків на рідній мові. Така інтерпретація новітнього законодавства з боку високого представника влади мусить видаватися щонайменше — кумедною.

— **Дещо про поліцію.** „Наша поліція — казав цими днями у соймі посол Почек (ППС) замість репрезентувати тип влади забезпеки західньо-европейського взірця, пересякла тенденціями осібового режіму. Розпаношилось хабарництво, тенденційне полагоджування справ та ніким не гальмоване й не переслідуване самоволє“.

— **Звільнили убивця пок. Р. Корнелії.** В тоді звільнь Роман Фільсевіч, убийник пок. Корнелії, подав як причину свого злочину обурення, яке викликала клевета пок. Корнелії, кинена на одну панночку. Корнеля не хотів відкликати своїх слів, а тоді Фільсевіч одним стрілом поклав його трупом. Фільсевіч плаче, що ота панночка з його причини буде примушена виступати в суді як свідок. — А проте дехто підозріває, що Фільсевіч умисно вказує на любов, як причину вбивства, хотячи таким робом замаскувати різні підозрілі справки, про які знав Корнелля, що Фільсевічеві було дуже не на руку.

— **Джентельменство поліції.** Переbіг доходжень у весіле згаданій справі вбивства Корнелії виявляє один дуже цікавий момент. Слідуючого дня після убивства Фільсевіч виїхав на лещетарську прогульку до Славська, де, почуваючи кнути совісти, звірився у своїму злочині перед одним товаришем, зобовязавши його словом чести, що він мовчатиме. Дізнавшись про імя того товариша поліція покликала його на переслухання, але спершу просила Фільсевіча, щоби він звільнив того товариша з обовязку мовчанки. Виходить, що львівська поліція є найбільш джентельменською у світі: людині вільно знати про злочин і мовчати про нього, як що тільки нього хотів злочинець.

— **Знову підозріле самогубство.** В одній із кімнат львівського готелю „Сіт“ найдено мерла труп 20-літнього монтера Андрія Козака. Небіщик мав простріляну голову. Цікаво, що револьвер лежав досить далеко від тіла й був загорнений у простирало. Невідомо, чи це самогубник у передсмертній борбі несвідомо обмотав простиралом револьвер, чи може тут знову маємо діло з убийством.

— **Нова студентська організація на чужині.** Дня 15. грудня 1924 р. засновано в Грацу професійну організацію українських студентів „Вільна Громада“, яка числить нині поверх 30 звичайних членів. Головою організації є студ. фільос. Юліян Богачевський, секретарем канд. мед. Іван Подюк.

— **Леґалізація мір і ваг.** Купецька конгрегація у Львові повідомляє, що всі мірничі знаряди на плини, ваги, тягарці, метри і т. и. належить зголошувати до леґалізації (оцехування) просто до Уряду мір у Львові вул. Лепартовича, тільки знищені знаряди, але оціховані, можна віддавати вагарським слюсарям до направи. — Звертається рівнож увагу, що давних віденських тягарців низької форми не вільно більше вживати, тільки вояних високих польського взору. Послугуватися вагами і мірами неоціхованими не вільно під строгою карою.

— **Податок.** З купецьких кол пригадують, що до дня 7. лютого мав бути заплачений доходовий податок від персоналу. До 15. лютого ц. р. мають торговельні підприємства I. і II. кат., як також промислові до V. кат. заплатити податок від обороту за січень 1925.

— **Найстарша мадярська книжка.** Дня 24. лютого мають в Льондоні виставити на лiцитацію найстаршу мадярську писану книжку. Походить вона з 1430 р. і представляє тепер вартість 350 міліонів корон. На Мадярщині нині нема меценатів, які зложили би належну суму на викуп книжки. Мадярський уряд теж не може тепер заплатити такої суми. Через те закупить книжку мабуть якийсь немадярський музей чи архів.

**У Непалі** незалежній державі з 3 міліонами мешканців у Гімалаях, Магараджа видав декрет, яким скасував невільництво. 30.000 невільників одержало волю.

— **Воєнні втрати.** Згідно з даними, опублікованими міжнародним бюром праці втрати світової війни виражаються в таких цифрах: В літах 1914—1918 загально мобілізували 69,88 міліонів людей, з них 15,07 міліонів у Росії, 13,25 міл. у Німеччині, 9 міл. у Австрії і Мадярщині, 7,93 міл. у Франції, 5,7 міл. у Англії та Ірландії, 5,61 міл. у Італії, 4,27 у Злучених Державах. У відношенню до мужеського населення, за винятком дітей і нездатних до військової служби старців у Німеччині 64,9 проц., у Франції 69,4 проц., в Австро-Угорщині 65,2 проц., у Злучених Державах 13,2 проц. Вбитих або пропавших без вісти було: 2 міліони Німців, 1,7 міліона Росіян, 1,54 міл. Австрійців і Мадяр, 1,4 міл. Французів, 750 тисяч Італійців, 744 тисячі Англійців та 68 тисяч Американців.

— **Що коштувала Америку воздушна експедиція?** Воздушна експедиція американських летунів Сміта, Нельсона і Уеда, які відбули навколо земні подорож на літаках, коштувала американський скарб 17,481.135 долярів, не рахуючи ціни апаратів, моторів і платні персоналу.

# Дописи.

**Коломия.** *Замітки до відносин в наших гимназіях.* В українській пресі вже нераз згадувалося про директора української державної гімназії в Коломиї, якого ось віднедавна одна з газет схарактеризувала просто як „коломийського ступайку“. Про нього писалось, як про людину амбітну і ненормальну, як про типового ступайку, котрий старається вгадувати інтенції своєї кожночасної влади і рівночасно намагаючися догодити їй, задовольняє бажалісні свої інстинкти. І так напр.: За українських часів викидає свого польського товариша з жінкою на шкарлатину дітьми з урядового помешкання, хоча воно певне не було в даній ситуації інтенцією нашого уряду. Та коли змінився пан, він так само спричиняє усунення зі служби або перенесення десятьох українських своїх товаришів. Він теж немилосердно нищить молодь і замість дбати, щоби вона горнулася до науки, допускає до того, що протягом одного півроку викинено за „лихий поступ в науці“ аж 70 учеників з його гимназії. Не будемо розводитися дальше над усіма гріхами, які обтяжують сього дивоглядного педагога, бо не наша річ робити п. Мостовичеві рекламу в кураторії. Він і так уже завдяки давнійшим дописам в нашій пресі держиться на посаді, хоча його пенсіонування було вже порішене, бо і кураторії було вже за багато його грубих — навіть на її оцінку — „нетактів“. Вона воліла б, щоби делікатнійша рука зробила ту саму роботу. Колись, як перейде на емеритуру, і він стане „непримиримим“. Тепер же звертаємо увагу на п. Мостовича в звязку з рефлексіями, які виринають при оцінці його „діяльности“. Перше: В учительських колах щораз голоснійше говориться, що виновниками такого ведення гімназії, як це бачимо в Коломиї, а яке на жаль стрічається (хоча не в тих розмірах) і поза Коломиєю, є такі наші колись міродайні люде, які мали вплив у б. шкільній Раді краєвій, а які саме таких ось людей, як п. Мостович, видвигали звичайно на директорські стільці. Чиж в наших учительських зборах, або хоч би в самім зборі коломийської гімназії, не було кращих педагогів як п. Мостович et tutti quanti? Тимчасом при українських директорських призначеннях часто ніяк учителі не могли зрозуміти, чому наші люде якраз таку „перлу“ винаходили. Вкінці доходили учителі до переконання, що одинокою прикметою такої „перли“ було підлещування сильним міра сего. Громадянська безділність таких кандидатів і їх неясне становище до нашої національної ідеї були найліпшими прикметами. Це лише так для памяти сказано, бо відай не так швидко знову наші люде будуть рішати про іменування... Та друге, на що хотіли би ми звернути увагу, залежить бодай у частині від нас таки самих. Маємо на увазі поступ молоді в науці. Він залежить не лиш від учителів, але передусім від самої молоді. Не слід допускати, щоби усування зі школи за лихий поступ в науці було дійсно оправдане лінивством молоді. Мусимо звернутися з горячим зазивом до нашої молоді, щоби вона не розуміла фальшиво прилюдних докорів педагогам. При справжній добрій волі і совісній праці ніякі Мостовичі не будуть грізні, бож чейже ніякий директор не в силі примусити учителів, (бодай не всіх!) щоби вони дали ученикові з кількох предметів незаслужену злу ноту. Наші учителі зі свого боку мусять як найсердечнійше піклуватися молодою, сповняючи не тільки свій службовий, але і громадянський обовязок. Для учителя української гимназії праця для шкільної молоді, це перший патріотичний обовязок і ніяка инша громадська робота не може звільнити учителя від цього обовязку.

**Учитель-громадянин.**

# ✝ Посмертні згадки.

**О. Корнило Винницький,** греко-український парох в Розборі округлім, повіт Ярослав, по довгій і тяжкій недузі, упокоївся в Бозі 4. лютого, проживши 65 літ, в тім 39 літ на душпастирській службі. В. И. П. 1371 1—1

✝

ПАНАХИДА

за душу бл. п.

**ОЛЬГИ з Левицьких БАССАРАБ**

**відбудеться в пятницю 13. ц. м. о год. 5 поп. в Преображенській Церкві при вул. Краківській**

1368 2—2 *Українське Жіноцтво.*

# ОПОВІСТКИ.

**Український Театр** під дир. І. Когутяка.

**Оісна.** Субота 14. II. „КАТЕРИНА“ опера.

Неділя 15. II. „ЧЕСНА ЗУЗАННА“ при співучасти п. Раї Коптіяної, п. Святославського, Міловського і Яніцевського. 2—3

**Український Наддніпрянський хор Д. Котка:**

У пятницю 13. лютого м. Чортків.
У суботу 14. лютого м. Заліщики.
У неділю 15. лютого м. Заліщики.

1230 17-9



За редакцію відповідає О. Костик. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.